

სახელმძღვანელო დამსაქმებელთა
საპასუხო ღონისძიებები პანდემიის
მიმართ შრომისა და
ჯანმრთელობის უსაფრთხოების
დაცვისა და და ბიზნესის
უწყებების საკითხებში

შ ი ნ ა ა რ ს ი

წინასიტყვაობა-----	3
რა არის პანდემია -----	4
საუკუნის ეპიდემიები და პანდემიები - ვირუსები, რომლებაც ბოლო წლებში მსოფლიოზე მძიმე კვალი დატოვეს -----	5
რა არის პანდემიის გამოცხადების მექანიზმი?-----	6
პანდემიის რისკები -----	6
პანდემიის ზემოქმედება -----	7
შემარბილებელი ქმედებები -----	8
როგორ უნდა მოიქცნენ ქვეყნები პანდემიის გამოცხადების შემდგომ -----	9
რა გავლენას ახდენს COVID 19-ის პანდემია დამსაქმებლებსა და დასაქმებულებზე -----	9
რა არის ბიზნესის უწყვეტობის გეგმა და როგორ გამოვიყენოთ ის? -----	12
რა არის რისკის მართვა? -----	15
კრიზისის მართვის მნიშვნელობა -----	17
რა უნდა გაკეთდეს სამუშაო ადგილზე დასაქმებულთა მაქსიმალური დაცვისთვის -----	21
როგორ უნდა მოხდეს ჰიგიენური წესების დაცვა და სამუშაო ადგილის მოვლა -- -----	24
ქცევის წესები თანამშრომელთა ინფიცირების შემთხვევაში -----	26
მომხმარებელთან ქცევის წესები -----	28
რეკომენდირებული სერვისები -----	32

წინასიტყვაობა

Covid 19-მა აქამდე წარმოუდგენელი გამოწვევების წინაშე დააყენა სრულიად მსოფლიოს ბიზნეს სამყარო. ჯერ ვერავინ პროგნოზირებს, რამდენი ხანი გაგრძელდება არსებული სიტუაცია და საბოლოოდ როგორ აისახება ის ბიზნესზე და ეკონომიკაზე გლობალურ ჭრილში. თუმცა ნათელია, რომ ქართული კომპანიების დიდ ნაწილს მოუწევს გადამწყვეტი ბრძოლა არსებული კრიზისული სიტუაციის დასაძლევად. შესაბამისად კრიტიკულად მნიშვნელოვანია კომპანიების სწრაფი და პროაქტიული ქმედება არსებული კრიზისის დასაძლევად მისი ოპერირების ყველა სფეროში, მათ შორის, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია შრომისა და ჯანმრთელობის დაცვის მთელი რიგი ღონისძიებები და სისტემები სამუშაო გარემოს უსაფრთხოებისა და თანამშრომელთა ჯანმრთელობის უზრუნველსაყოფად.

საქართველოს დამსაქმებელთა ასოციაცია Covid-19-ის პანდემიის პირველივე დღეებიდან დასაწყისიდან ინფორმაციას წევრი და არა-წევრი კომპანიებიდან ყოველდღიურ რეჟიმში. შესაბამისად, ასოციაცია არაერთ აქტივობას ახორციელებს არსებული გამოწვევების საპასუხოდ და ერთ-ერთია წინამდებარე სახელმძღვანელოს შემუშავება დამსაქმებელთათვის. სხვა მნიშვნელოვან საკითხებთან ერთად კომპანიათა მოთხოვნები შეეხება თავიანთი თანამშრომლების დაცვის უზრუნველყოფისთვის აუცილებელი ღონისძიებების, სტრატეგიის, სისტემებისა და საგანგებო ვითარებაში ოპერირების თემებს. სწორედ ამიტომ, ასოციაციამ წინამდებარე სახელმძღვანელოს სახით მიმოიხილა ზოგადი თემები და შეიმუშავა რიგი რეკომენდაციები, რომლის საშუალებითაც კომპანიები უპასუხებენ არსებულ გამოწვევებსა და მათთვის საინტერესო რჩევებსა და მიმართულებებს კონკრეტულ საკითხებზე.

რა არის პანდემია?

პანდემია არის ინფექციური დაავადებების ფართომასშტაბიანი გავრცელება, რამაც შეიძლება მნიშვნელოვნად გაზარდოს ავადობა და სიკვდილიანობა ფართო გეოგრაფიულ არეალში. პანდემია ბერძნული სიტყვა pandemos-იდან მიმდინარეობს. pan ნიშნავს "ყველას," demos კი "მოსახლეობას." პანდემია მეტია, ვიდრე გლობალური საგანგებო მდგომარეობა. ეს ჰუმანური განვითარების სისტემური კრიზისია, რომელიც უპრეცედენტო გავლენას ახდენს განვითარების ეკონომიკურ და სოციალურ განზომილებებზე, ხოლო ამ ვითარებაში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მოწყვლადობის შემცირებასა და კრიზისის დაძლევაზე მიმართული პოლიტიკის შემუშავება, რომელიც ცალკეულ ადამიანებსა და მთლიანად საზოგადოებას დაეხმარება, გაუმკლავდნენ და წარმატებით დაძლიონ პანდემიით გამოწვეული შოკი როგორც მოკლე, ისე გრძელვადიან პერსპექტივაში. მეცნიერების ვარაუდით პანდემიის გაჩენის ალბათობა გაიზარდა გასულ საუკუნეში, როდესაც დაიწყო გლობალური ინტეგრაცია, განვითარდა სატრანსპორტი მიმოსვლა და ურბანიზაცია. ხოლო რაც შეეხება ეპიდემიას, ინფექციური დაავადების სწრაფი და ფართო გავრცელებაა, რომლის გავრცელების არეალიც ძირითადად კონკრეტული ქვეყნით ან რეგიონითაა შემოფარგლული. ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის (WHO) ¹ განმარტებით, პანდემია "აფეთქება" არის დაავადების შემთხვევების ზრდა იმაზე მეტად, ვიდრე ეს ჩვეულებრივ პირობებშია მოსალოდნელი. ეპიდემია კი ეწოდება გარკვეულ საზოგადოებაში ან რეგიონში დაავადების სტანდარტულ რაოდენობაზე მეტი შემთხვევის არსებობას

ეპიდემია

პანდემია

¹ ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაცია წარმოადგენს ჯანდაცვის საკითხებზე მომუშავე გაეროს სპეციალიზებულ სააგენტოს

1. "საუკუნის ეპიდემიები და პანდემიები" - ვირუსები, რომლებაც ბოლო წლებში მსოფლიოზე მძიმე კვალი დატოვეს

„საუკუნის პანდემიები და ეპიდემიები“ - ასე უწოდებენ ვირუსებს,² რომლებმაც ბოლო წლების განმავლობაში მსოფლიოში მძიმე კვალი დატოვეს. ეს იყო ეპიდემიები, რომლებიც ერთი კონკრეტული ქვეყნიდან მსოფლიოს სხვადასხვა წერტილში გავრცელდა და უამრავი ადამიანი იმსხვერპლა.

მსოფლიოს ისტორიას ახსოვს პანდემიის რამდენიმე შემთხვევა, რომლებმაც მილიონობით ადამიანის სიცოცხლე შეიწირა. მაგალითად, ესპანურმა გრიპმა იმავე „ესპანკამ“ პირველი მსოფლიო ომის შემდეგ მთელი ევროპის მოსახლეობა მოიცვა. 1918 წლიდან, კაცობრიობის ისტორიაში, ის ერთ-ერთ ძლიერ პანდემიად ითვლება. დედამიწის მოსახლეობის 30%-ზე მეტი ამ ვირუსით იყო დაავადებული, 100 მილიონზე მეტი შემთხვევა კი ფატალურად დასრულდა. მეორე ასეთი ვირუსს, რომელმაც მსოფლიოს მამულებით პანდემიური კრიზისი შექმნა წარმოადგენს ეგრეთწოდებული აზიური გრიპი (H2N2), რომელმაც მსოფლიოს მამულებით 1.1 მილიონი ადამიანის სიცოცხლე იმსხვერპლა. მსოფლიოში მესამე პანდემიის გამოცხადების მიზეზი (H3N2)³ ვირუსი გახლავთ, აღნიშნულმა ვირუსის პანდემიით მსოფლიოს მამულებით 1 მილიონზე მეტი ადამიანის გარდაცვალება გამოიწვია. XXI საუკუნის დასაწყისში მსოფლიოს კიდევ ერთმა ვირუსმა (H1N1) ⁴იჩინა თავი, მსოფლიოს ჯანდაცვის ორგანიზაციამ აღნიშნული ვირუსი პანდემიად გამოაცხადა იგი დაახლოებით ერთი წლის მანძილზე გრძელდებოდა და მსოფლიოს მამულებით 60 მილიონამდე ადამიანის დაინფიცირება და 575 400 ათასი ადამიანის სიცოცხლე იმსხვერპლა.

2019 წელს მსოფლიოში ახალი ვირუსი COVID 19 გამოჩნდა, რომელიც ჩინეთის პროვინცია ჰუბეიში მდებარე ქალაქ უხანში დაფიქსირდა და 30 იანვრის მონაცემებით, 7921 ინფიცირებული და 170 სიკვდილის შემთხვევა დაფიქსირდა. აღნიშნული ვირუსი, უკვე გასცდა ჩინეთის საზღვრებს და მსოფლიოს 185-ზე მეტ ქვეყანაში რუსეთში, ჩრდილოეთ ამერიკაში, ევროპაში,

² მსოფლიოს ჯანდაცვის ორგანიზაციის ცნობით, ყველა ზემოთ ჩამოცვლილი ვირუსი სინამდვილეში დიდი ხნით ადრე არსებობდა. დროთა განმავლობაში კი, მუტაცია განიცადა. თუმცა, მისი შესწავლა გამოკვლევა, დაავადებულთა და გარდაცვლილთა შესახებ სტატისტიკის წარმოება მას შემდეგ დაიწყო, რაც ვირუსებმა მასობრივი ხასიათი მიიღო. სპეციალისტებმა მათ „საუკუნის ეპიდემია უწოდეს“.

³ მეცნიერები თქმით აღნიშნული გრიპი, აზიური გრიპის შედეგად შეიძლება გაჩენილიყო – ე.წ. „ანტიგენური ცვლელადობის“ გზით

⁴ მოიხსენიება ასევე ღორის გრიპის სახელითაც

აზიასა და შუა აღმოსავლეთშიც დაფიქსირდა. მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაციამ აღნიშნული გრიპი პანდემიად 2020 წლის 11 მარტს გამოცხადდა და დღემდე დასრულებულად არ გამოცხადებულა.

2. რა არის პანდემიის გამოცხადების მექანიზმი?

პანდემიის გამოცხადებას რაიმე ფორმალური მექანიზმი არ არსებობს ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაცია საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის მდგომარეობას აცხადებს ჯანმრთელობის საერთაშორისო წესებზე დაყრდნობით, როდესაც განგაშის დონე მატულობს, იზრდება შემთხვევების სიმძიმისა და დასენიანებული ქვეყნების რაოდენობა. არ არსებობს კონკრეტული შემთხვევების რაოდენობა ან გავრცელების მასშტაბი, რომლის შემთხვევაშიც დაავადებას პანდემიის სტატუსი ენიჭება. როდესაც WHO პანდემიას აცხადებს, ეს ნიშნავს, რომ მეტ მხარესა და ძალას სთხოვს მობილიზებას და კიდევ ერთხელ უსვამს ხაზს იმას, რომ სიმპტომების იგნორირება არ შეიძლება. ეს ფაზა დაკავშირებულია ფინანსების მობილიზებასთანაც, რათა ქვეყნები ერთობლივი ძალით გაუმკლავდნენ საშიშროებას.

3. პანდემიის რისკები:

- ✓ პანდემიის წარმოქმნის ერთ -ერთ მნიშვნელოვან რისკს მთელი ისტორიის განმავლობაში წარმოადგენს ცხოველური ვირუსების მზარდი გაჩენა;
- ✓ პანდემიის რისკი გამოწვეულია მისი აფექტების რისკის (სადაც შესაძლოა პანდემია წარმოიქმნას) და გავრცელების რისკის (რამდენად სავარაუდოა, რომ მოხდება მისი ფართო გავრცელება ადამიანების პოპულაციის მეშვეობით) ერთობლივი ზემოქმედებით.
- ✓ ზოგიერთი გეოგრაფიული რეგიონი აფეთქებების წარმოქმნის მაღალი რისკის მატყვენებით, მათ შორის ცენტრალური და დასავლეთ აფრიკა, ჩამორჩებიან დედამიწის დანარჩენი ნაწილისგან პანდემიისთვის მზადყოფნის თვალსაზრისით.

- ✓ ალბათობის მოდელირება და ანალიტიკური საშუალებები, როგორცაა (EP⁵), მნიშვნელოვანია პანდემიის რისკის და პანდემიის პოტენციური ტვირთის შესაფასებლად.
- ✓ გრიპი ყველაზე სავარაუდო პათოგენია, რომელიც იწვევს მძიმე პანდემიის წარმოქმნას. EP- ის ანალიზი გვაჩვენებს, რომ ნებისმიერ მოცემულ წელიწადში არსებობს გრიპის პანდემიის 1 პროცენტის ალბათობა, რომელიც იწვევს პნევმონიისგან და გრიპისგან დაღუპვის დაახლოებით 6 მილიონ შემთხვევას ან უფრო გლობალურ მასშტაბებს.

4. პანდემიის ზემოქმედება:

- ✓ პანდემიამ შეიძლება გამოიწვიოს ავადობისა და სიკვდილიანობის მნიშვნელოვანი, გავრცელების ზრდა და არაპროპორციულად უფრო მაღალი სიკვდილიანობა LMIC⁶-ზე.
- ✓ პანდემიამ შეიძლება გამოიწვიოს ეკონომიკური ზიანი მრავალი არხის საშუალებით, მათ შორის მოკლევადიანი ფისკალური შოკი და გრძელვადიანი ნეგატიური დარტყმები ეკონომიკურ ზრდაზე.
- ✓ ინდივიდუალური ქცევითი ცვლილებები, როგორცაა შიშით გამოწვეული ავერსია სამუშაო ადგილებზე და სხვა საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში, რომელიც წარმოადგენს პანდემიის დროს ეკონომიკური ზრდის უარყოფითი შოკის ძირითად მიზეზს.
- ✓ პანდემიის შემსუბუქების ზოგიერთმა ზომამ შეიძლება გამოიწვიოს მნიშვნელოვანი სოციალური და ეკონომიკური შეფერხება.
- ✓ ქვეყნებში, რომლებსაც აქვთ სუსტი ინსტიტუტები და პოლიტიკურად არასტაბილური სიტუაცია, პანდემიამ შეიძლება გაზარდოს პოლიტიკური სტრესი და დამაბულობა. ამ კონტექსტებში, საკარანტინო საშუალებებმა, როგორცაა რეაგირების ზომები, გამოიწვიოს დამაბულობა და ძალადობა სახელმწიფოსა და მოქალაქეებს შორის.

⁵ ირიბი გადაჭარბების ალბათობა

⁶ დაბალი და საშუალო შემოსავლის მქონე ქვეყნები

5. შემარბილებელი ქმედებები:

- ✓ პანდემიური პოტენციალის მქონე პათოგენები მნიშვნელოვნად განსხვავდება შემარბილებლად საჭირო რესურსების, შესაძლებლობების და სტრატეგიების მიხედვით. ამასთან, არსებობს ასევე საერთო წინაპირობები ეფექტური მზადყოფნისა და რეაგირებისთვის.
- ✓ პანდემიის მზადყოფნის გასაზრდელად ყველაზე ეფექტური სტრატეგია, გარემო რესურსების განსაკუთრებული შეზღუდვა და ჯანდაცვის სფეროს ინფრასტრუქტურის გაძლიერების მიზნით ინვესტიციების განხორციელებაა, წყლისა და სანიტარული სისტემის ჩათვლით, ასევე სიტუაციური ავტარების გაზრდა და ნაპერწკლების სწრაფად ჩაქრობა, რამაც შეიძლება გამოიწვიოს პანდემიები.
- ✓ პანდემიის დაწყებისთანავე უნდა განხორციელდეს კოორდინირებული რეაგირება, რომელიც ფოკუსირდება სიტუაციური ცნობიერების შენარჩუნებაზე, საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ შეტყობინებების შემცირებაზე, გადაცემის შემცირებაზე და ავადმყოფებზე ზრუნვასა და მკურნალობაზე.
- ✓ საგანგებო სიტუაციებში წარმატებული დაგეგმვა და რეაგირება მოითხოვს შესაძლებლობების გაზრდას - ჯანმრთელობის დაცვასთან დაკავშირებული რეკომენდაციების მიწოდებას. შესაძლებლობების პროპორციულად ღონისძიების სიმძიმის გაზომვას პათოგენისა და რისკის ქვეშ მყოფი მოსახლეობისათვის.
- ✓ მრავალი ქვეყანა რომელიც პანდემიებისთვის არ არის მზადყოფნაში, მათთვის პანდემიის დროს საჭირო ნედლეულისა და პროდუქციის აწვდიან უცხო ქვეყნები. ეს არის საშიში სტრატეგია ლოკალიზებული ეპიდემიის დროს, მაგრამ გლობალურ სიმძლავრეს გააჩნია ისეთი შეზღუდვები, რომელთა მიღწევაც შესაძლებელი იქნება გლობალური პანდემიის დროს, რადგან მაღალი სიმძლავრის მქონე სახელმწიფოები ყურადღებას ამახვილებენ საკუთარ პოპულაციებზე.
- ✓ რისკების გადაცემის მექანიზმები, როგორცაა რისკის მიღწევა და სუვერენული დონის კატასტროფის დაზღვევა, იძლევა სიცოცხლისუნარიან ვარიანტს პანდემიის რისკის მართვისთვის.

6. როგორ უნდა მოიქცნენ ქვეყნები პანდემიის გამოცხადების შემდგომ:

- ✓ მოახდინონ პერსონალის, მარაგის და ტექნიკის იდენტიფიცირება, რომელიც აუცილებელია ძირითადი ფუნქციების შესანარჩუნებლად;
- ✓ განიხილონ თუ როგორ მოხდება პერსონალის ნაკლებობის მოსალოდნელ დონესთან გამკლავება და როგორ შეიძლება შემცირდეს ამის გავლენა აქტივობებზე;
- ✓ შეაფასონ აღჭურვილობისა და მასალების სტრატეგიული მარაგები, მათ შორის ისეთი, რაც აუცილებელია დასაქმებულთა ჯანმრთელობის დასაცავად;
- ✓ მოახდინონ პასუხისმგებელი პირების იდენტიფიცირება;
- ✓ მოახდინონ ისეთი ადგილების, დეპარტამენტების და სერვისების იდენტიფიცირება, რომელიც შესაძლებელია დაიხუროს ან შემცირდეს ადამიანური და მატერიალური რესურსის რეალოკაციისთვის;
- ✓ ჩამოაყალიბონ პრიორიტეტულ და აუცილებელ სერვისებთან წვდომის სახელმძღვანელოები;
- ✓ გამოყონ დასაქმებულთათვის ფსიქოლოგიური დახმარება;
- ✓ მოაგონონ ადდგენის ფაზისთვის გეგმის შემუშავება;

7. რა გავლენას ახდენს COVID 19-ის პანდემია დამსაქმებლებსა და დასაქმებულებზე?

ექვგარეშეა, რომ პანდემიის ზეგავლენა დიდია ყველა ბიზნეს დაწესებულებაზე მიუხედავად მათი სიმტკიცისა და ინდუსტრიის ტიპისა.

კოვიდ-19-ით გამოწვეულმა კრიზისმა მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინა გლობალურ ეკონომიკაზე. კოვიდ-19-ის გავრცელებას ბევრად ნეგატიური შედეგები მოჰყვა ვიდრე გასული წლებში სხვა ვირუსების აფეთქებას. ამის მიზეზია ის, რომ გასულ წლებთან შედარებით დღეს გლობალური ეკონომიკა უფრო მეტად არის დაკავშირებული ერთმანეთთან, მრავალ ქვეყანაში შეჩერდა მრავალი წარმოება, პანდემიამ უარყოფითად იმოქმედა ბიზნესის ფუნქციონირების ეფექტურობაზე, გაყიდვების მოცულობასა და ფულადი სახსრების მოძრაობაზე,

მომხმარებლებზე, მომსახურებაზე, ბიზნესის მართვის უნარზე, ნედლეულის მომარაგებასთან დაკავშირებული საკითხებსა და სხვა მრავალ ფაქტორზე.

მოსალოდნელზე უფრო მეტად შემცირდა ეკონომიკური მდგომარეობა ევროპისა და მსოფლიოს სხვა ქვეყნებში. ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაციის ანგარიშის⁷ მიხედვით, ვირუსით გამოწვეული უარყოფითი შედეგები გავრცელდა ქვეყნების უმრავლესობაზე, დაზარალდა მიწოდების არხები, შემცირდა ერთობლივი მოთხოვნა იმპორტირებულ საქონელსა და მომსახურებაზე და შეიზღუდა ტურიზმი და საქმიანი მივლინებები. პანდემიამ უპრეცედენტო ზემოქმედება მოახდინა დასაქმებულებზე, შეიზღუდა სამუშაო ძალის მიწოდება ბაზარზე. კარანტინმა და ობიექტების დაკეტვამ გამოიწვია უტილიზაციის დონის მნიშვნელოვანი შემცირება და მრავალი წარმოება, რომელიც დამოკიდებული იყო ნაწილების იმპორტზე, შეამცირა ან შეაჩერებს საქმიანობა, რაც უარყოფითად აისახა ქვედა დონის ბაზარზე. შეზღუდვების გამო ბიზნესს გაეზარდა დანახარჯები.

არსებული კრიზისი განსხვავდება წინა კრიზისებისაგან. პანდემიის შეჩერებისათვის ჩატარებული ქმედებების გავლენამ მნიშვნელოვნად შეცვალა პირველადი სავაჭრო შოკი.

მომსახურება და წარმოებები, რომლებიც არ იყო არსებითი, დაექვემდებარნენ შეზღუდვების დაუყოვნებლივ ზემოქმედებას, მათ შორის, სამუშაო საათების შემცირებასა და სამუშაო ადგილების დაკარგვის. მხარდაჭერის გარეშე, სიცოცხლისუნარიანი ბიზნესი გაკოტრების რისკის ქვეშ დადგა.

საწარმოები, რომლებიც უფრო მეტად დამოკიდებულნი იყვნენ მომსახურების სექტორზე, არაფორმალურობის უფრო მაღალი დონით და სამსახურიდან გათავისუფლების სუსტი შეზღუდვებით, განიცადეს ბევრად უფრო მაღალი პირველად სამუშაო დანაკარგები.

ვაჭრობაში და გლობალური მიწოდების ჯაჭვებში არსებულმა შეფერხებებმა მოახდინეს გავლენა განვითარებად ეკონომიკებზე. გლობალური მასშტაბით სასაქონლო ფასების დაცემამ უფრო მეტად იმოქმედა საქონლის ექსპორტიორი ქვეყნების სავაჭრო პოზიციაზე და გავლენა

⁷ <https://www.oecd.org/berlin/publikationen/Interim-Economic-Assessment-2-March-2020.pdf>

მოახდენა საექსპორტო სექტორებში დასაქმებაზე, რამაც თავის მხრივ შეზღუდა ფისკალური შემოსავალი.

კაპიტალის მასობრივმა გადინებამ გამოიწვია ვალუტის დევალვაცია, რამაც უფრო დააბრკოლა სასესხო მომსახურება, საკვებისა და სამედიცინო მიწოდების იმპორტი, რაც დამატებით ზეწოლას ახდენს განვითარებადი ქვეყნების ფისკალურ პოზიციებზე. აღნიშნული კიდევ უფრო ზღუდავს აუცილებელი მასშტაბით და სიღრმით კრიზისზე რეაგირების შესაძლებლობას.

საწარმოებზე, სამუშაო ადგილებზე და შემოსავლებზე ზემოქმედება უფრო მკაცრია შესაბამისი ზომების გარეშე, განსაკუთრებით იმ გარემოში, სადაც მუშაკები ნაკლებად არიან დაცულნი, დაბალი შემოსავლებითა და შრომის ბაზრის ცვალებადობით. სადაც საწარმოთა უმეტესი ნაწილი მიკრო საწარმოებია, რომლებიც ფუნქციონირებენ არაფორმალურ ეკონომიკაში.

კრიზისმა დიფერენცირებული გავლენა მოახდინა საწარმოებზე, მუშაკებზე და მათ ოჯახებზე, უკვე არსებული განსხვავებების გაღრმავებით.

განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს შემდეგ ჯგუფებს:

- ქალები, რომლებსაც განეკუთვნებათ ჯანდაცვისა და მოვლის სექტორში სამუშაოების 70 პროცენტი, ხშირად კრიზისის წინა ხაზზე არიან და ასევე რომლებიც ზედმეტად არიან წარმოდგენილი არაფორმალური მომსახურების სექტორებში და ასევე შრომატევადი წარმოების სექტორებში;
- არაფორმალური ეკონომიკის მუშაკები, შემთხვევითი და დროებითი მუშაკები, მუშაკები დასაქმების არატიპიური ფორმით, მათ შორის თავისუფალი დასაქმების ეკონომიკაში დასაქმებულები (gig-workers);
- ახალგაზრდა მუშაკები, რომელთა დასაქმების პერსპექტივა უფრო მგრძობიარეა მოთხოვნილების ცვალებადობის მიმართ;
- ხანდაზმული მუშაკები, რომლებიც ჩვეულებრივ დროსაც კი განიცდიან შესაფერისი სამუშაოს პოვნის შესაძლებლობის ნაკლებობას და ამ დროს ჯანმრთელობისთვის საფრთხის შემცველი დამატებითი რისკის ქვეშ არიან;

- ლტოლვილები და მიგრანტი მუშები, განსაკუთრებით ისინი, ვინც მუშაობს სახლის მოსამსახურეების სახით, სამშენებლო, საწარმოო და სოფლის მეურნეობის სექტორებში;
- მიკრო მეწარმეები, თვითდასაქმებულები და განსაკუთრებით არაფორმალურ ეკონომიკაში მომუშავე პირები შეიძლება დაექვემდებარონ არაპორციულად ძლიერ ზემოქმედებას და არიან ნაკლებად სტაბილური.

კრიზისის ზეგავლენის მატება მუშაკებზე და მიკრო საწარმოებზე, რომლებიც შრომით ბაზარზე არიან დაუცველ მდგომარეობაში, ამდაგრებს შრომით სიღარიბეს და არსებულ უთანასწორობას. უფრო მეტიც, ამ კრიზისმა შეიძლება პოტენციურად განაპირობოს ან გააღრმავოს საჩივრები, გამოიწვიოს უნდობლობა და უსამართლობის შეგრძნება სამედიცინო სერვისებზე ხელმისაწვდომობის კუთხით, ასევე შესაბამისი სამუშაოების და საარსებო საშუალებების მოპოვების წყაროების მიმართ.

საერთაშორისო საზოგადოების მხარდაჭერით, ქვეყნებმა უნდა იმოქმედონ სწრაფად ეკონომიკის მხარდაჭერის, სამუშაო ადგილების და შემოსავლების დაცვის მიზნით, გარკვეული ჯგუფების სპეციფიკური რისკების გათვალისწინებით. როგორ უნდა შემცირდეს პანდემიის გავლენა ბიზნესზე, მისი შედეგების შედეგებსა და რაც მთავარია, თანამშრომლებზე - ეს არის ყველა კომპანიის შემფოთების ძირითადი საკითხი.

რა არის ბიზნესის უწყვეტობის გეგმა და როგორ გამოვიყენოთ ის?

ბიზნესის უწყვეტობის გეგმა, ეს არის კომპანიათა ლოჯისტიკური გეგმა, რომელიც გამოიყენება ბიზნეს ოპერირებისა და კონკრეტული სერვისების აღსადგენად გარკვეული კრიზისული სიტუაციების შემდეგ. ბიზნესს, თავისი არსებობის სხვადასხვა ფაზაზე, წინ ეღობება მთელი რიგი პრობლემები, რომელიც, რიგ შემთხვევებში გარე ფაქტორებიდან მომდინარეობს. მაგალითად, ესენია ბუნებრივი მოვლენები - მიწისძვრა, მეწყერი, ხანძარი, ქარიშხალი, ბიოლოგიური საფრთხე და ა.შ.

აღსანიშნავია, რომ რიგი აკადემიური ინსტიტუციები, კვლევითი ორგანიზაციები, ბიზნეს ორგანიზაციები თუ სხვა, მსოფლიოს სთავაზობენ თავიანთ ნააზრევს ბიზნესის უწყვეტობის გეგმის შესახებ. მოსაზრებები მრავალგვარია, თუმცა, თითქმის ყველა თანხმდება ფაქტზე, რომ აღნიშნული გეგმა უნდა ეფუძნებოდეს სწორ და დროულ ანალიზს. ბიზნესის უწყვეტობს გეგმა მოიცავს პროცედურებსა და ინსტრუქციებს, რომელსაც უნდა ითვალისწინებდეს და ახორციელებდეს კონკრეტული კომპანია. იგი ფარავს ბიზნეს პროცესებს, ადამიანურ რესურსებს, ბიზნეს პარტნიორებს და ა.შ.

ბიზნესის უწყვეტობის გეგმა - ეს პროცესია, რომელიც პრევენციისა და აღდგენის სისტემას ქმნის კომპანიის პოტენციური საფრთხეების მიმართ. აღნიშნული გეგმა უზრუნველყოფს პერსონალისა და აქტივების დაცულობას რიგი მოულოდნელობებისგან. ზოგადად, ბიზნესის უწყვეტობის გეგმა უნდა შემუშავდეს პერსონალისა და დაინტერესებულ მხარეთა აქტიური ჩართულობით.

ბიზნესის უწყვეტობის გეგმა განსაზღვრავს კომპანიის ყოველ და ნებისმიერ რისკს, რაც თავისთავად ორგანიზაციის რისკის მართვის სტრატეგიის ნაწილი ხდება. რისკები შესაძლოა მოიცავდნენ ბუნებრივ მოვლენებს და არამხოლოდ - მეწყერი, ხანძარი, კიბერ შემოტევა და ა.შ. რისკების იდენტიფიცირებისთანავე, უკვე შეგვიძლია ვიფიქროთ გეგმაზე, რომელიც თავის მხრივ მოიაზრებს:

- რისკებისგან გამოწვეული უარყოფითი შედეგების განსაზღვრას;
- რისკების შემცირების პროცედურების განხორციელებას;
- აღნიშნული პროცედურების ტესტირებას, რომ ისინი ნამდვილად ეფექტურად მუშაობენ;
- პროცესების გადახედვა მათი ვალიდურობისა და განახლების უზრუნველსაყოფად;

როგორც აღინიშნა, ბიზნესის უწყვეტობის გეგმა ბიზნესისთვის საციცოხლოდ მნიშვნელოვანია. საფრთხეები და შეფერხებები ნიშნავს შემოსავლებისა და კარგვასა და მაღალ ფასს, რომელიც რეალურ საფრთხეს უქმნის ფინანსურ და არაფინანსურ მოგებას. ბიზნესი ბოლომდე ვერ იქნება დამოკიდებული მხოლოდ დაზღვევაზე, რადგან იგი ვერ ფარავს ყველა იმ ხარჯსა და მომხმარებელს, რომელიც კონკურენციაში შემოდის.

როგორია ბიზნესის უწყვეტობის გეგმის ანატომია

ზოგადად, ბიზნესის უწყვეტობის გეგმას თავისი სტრუქტურა გააჩნია, თუმცა რიგი ორგანიზაციები სხვადასხვა კომპონენტებს აერთიანებენ კონცეფციის გარშემო. რეალურად, უნდა აღინიშნოს, რომ ბიზნესის უწყვეტობის გეგმას მაინც გააჩნია ურყევი შემადგენლობა. თუკი თქვენს ორგანიზაციას არ აქვს ბიზნესის უწყვეტობის გეგმა, დაიწყეთ მისი შემუშავება თქვენი ბიზნეს პროცესების შეფასებით, განსაზღვრეთ თუ რომელი არეალებია დაუცველი და ასევე, პოტენციური დანაკარგები ერთი დღით, კვირით თუ თვისა და წლის ჭრილში. შემდეგ, შეადგინეთ გეგმა, რომელიც მოიცავს ზემოხსენებულ ნაბიჯებს. გახსოვდეთ, რომ აუცილებელი პირობაა დასაქმებულთა ჩართულობა უწყვეტობის გეგმის შედგენის პროცესში. შესაბამისად, უნდა გამოკითხოთ საკვანძო პერსონალი, რადგან ხშირად ვხვდებით შესანიშნავ იდეებს მმართველი რგოლის მიღმა მყოფი თანამშრომლებისაგან. მათი მოსაზრებები ძალიან დაგეხმარებათ ღირებული გეგმის შედგენაში. ბიზნესის უწყვეტობის გეგმის შესადგენად აუცილებელია გუნდის მობილიზება და მიზნების იდენტიფიცირება. აუცილებელია იყოს რეალისტური და მოახდინოთ საკითხთა პრიორიტეტებად ჩაშლა. თუმცა, როგორც აღინიშნა, აუცილებელია სწორად შერჩული პერსონალის/ადამიანების ჩართვა გეგმის შემუშავების პროცესში. ესენი ის პირები არიან, რომლებიც კარგად იცნობენ თქვენს ბიზნეს კომპეტენციებს. მაგრამ, არ დაგვავიწყდეს, რომ აუცილებელია გუნდში შედიოდნენ წარმომადგენლები ფინანსური, ადამიანური რესურსების მართვის, საინფორმაციო ტექნოლოგიების, სამართლებრივი, შრომისა და ჯანმრთელობის დაცვის, საოპერაციო და სხვა წამყვანი დეპარტამენტებიდან (თქვენი ბიზნესის სპეციფიკის გათვალისწინებით). აქვე, მნიშვნელოვანია ჯგუფიდან ერთი წევრის იდენტიფიცირება, რომელიც აღნიშნულ პროცესს უნდა მართავდეს.

აღსანიშნავია, რომ შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციას აქვს თავისებური მიდგომა საწარმოს რისკების და COVID-19-თან მიმართებით მოწყვლადობის დონის განსაზღვრასთან დაკავშირებით. კონცეფცია ეფუძნება ე.წ. 4Ps (“4Ps”- People, Processes, Profits, Partnerships), ანუ თანამშრომლებს, პროცესებს, შემოსავლებს და პარტნიორებს.

- თანამშრომლები: თანამშრომელთა და მათი ოჯახის წევრთა სიცოცხლე
- პროცესები: საწარმოს მუშაობა

- შემოსავალი: შემოსავლის მიღება
- პარტნიორობა: ბიზნეს ოპერაციების წარმოების ხელშემწყობი გარემო

აღნიშნული მიდგომა მიმართულია შეზღუდული რესურსების მქონე მცირე და საშუალო საწარმოების ხელშეწყობისკენ და შედგება ორი ნაწილისგან.

1. პირველი ნაწილი არის რისკის შეფასება, რომელიც მარტივად შეგიძლიათ ჩაატაროთ. ამ ნაწილით განისაზღვრება თქვენი საწარმოს რისკების/მოწყვლადობის დონე. ამ ნაწილში ძირითადად შედგება რისკების შეფასებზე ორიენტირებული კითხვებისგან, რომელთაც გააჩნიათ შეფასების მატრიცა და ეხმარება მომხმარებელს განსაზღვროს თუ რისკების რა დონეზეა მისი საწარმო/ორგანიზაცია პროცესების, მარაგის, მანქანა-დანადგარების, ნედლეულის, მომარაგების, გარემოს, პარტნიორობის, პოლიტიკური და მარეგულირებელი გარემოს, დანახარჯებისა და ა.შ. მიმართებაში;

2. მეორე ნაწილი არის ექვს საფეხურიანი პროცესი - მცირე/საშუალო საწარმოს მაგალითზე, რომელიც დაგეხმარებათ შეიმუშაოთ ბიზნეს უწყვეტობის გეგმა.⁸

8. რა არის რისკი მართვა?

რა არის რისკი - რისკი, ეს არის პოტენციური მოვლენა თუ ქმედება, რომელსაც შეუძლია დააზიანოს ორგანიზაციის ფინანსური, საშემოსავლო, რეპუტაციული, საბაზრო და სერვისის მიწოდების შესაძლებლობები. რისკი შესაძლოა იყოს სტრატეგიული და ოპერაციული ბუნების.

რა არის რისკის მართვა - რისკის მართვა წარმოადგენს რისკის და მისი შედეგების თავიდან აცილების ან შემცირებისათვის საჭირო ღონისძიებათა ერთობლიობა. რაც უფრო მეტი ცოდნა გვაქვს რისკის შესახებ, მით უფრო მეტი საშუალებაა მისი მართვისათვის. ამიტომ, რისკის მართვის პროცესი რაც უფრო ეფექტურად არის ორგანიზებული, მით უფრო ეფექტურია ადამიანის ან ორგანიზაციის საქმიანობა.

⁸ https://www.ilo.org/actemp/publications/WCMS_740375/lang--en/index.htm

ბიზნესში, რისკის მართვა განისაზღვრება, როგორც იდენტიფიცირების, მონიტორინგისა და პოტენციური რისკის მართვის პროცესი ორგანიზაციაზე ნეგატიური ზეგავლენის მინიმუმამდე დასაყვანად. პოტენციურ რისკთა შორისაა საინფორმაციო ბაზის დაკარგვა, კიბერ შეტევა, სისტემური კრაში და ბუნებრივი კატასტროფები და ა.შ.

როგორც აღინიშნა, რისკის მართვა საფრთხეთა შეფასებისა და კონტროლის მექანიზმია, რომელიც პირდაპირ ეხება ორგანიზაციის კაპიტალსა და შემოსავლებს. აღნიშნული რისკები თუ საფრთხეები ჩნდება სახვადასხვა ფაქტორებიდან, მაგ: ფინანსური ბუნდოვნება, სამართლებრივი ვალდებულებები, სტრატეგიული მართვის ნაკლოვანებები, ბუნებრივი და ბიოლოგიური საფრთხეები და ა.შ. სწორედ, ეს რისკები და საფრთხეები უკავშირდება ფინანსურ და ადამიანურ დანაკარგებს, რომელიც პერიოდში, ეპიდემიური/პანდემიური თვალსაზრისითაც მეტად აქტუალურია. ამიტომაც, სწორედ რისკის მართვით შეუძლია კომპანიას თავიდან აიცილოს მოლულოდნელი დარტყმები და მინიმუმამდე დაიყვანოს საფრთხეები მანამ, სანამ რისკის ალბათობა რეალობად იქცევა. განვიხილოთ რისკის მართვის მთავარი პრინციპები და პროცესები:

ნაბიჯი 1: რისკის იდენტიფიცირება. თქვენ და თქვენი გუნდი აღმოაჩენთ, აღიარებთ და აღწერთ რისკებს. არსებობს უამრავი ტექნიკა, თუ როგორ შეძლებთ აღნიშნული რისკებისა და საფრთხეების იდენტიფიცირებას. მნიშვნელოვანია რისკების ე.წ. რეესტრის წარმოება. აღასანიშნავია, რომ ორგანიზაციათა უმეტესი ნაწილი უპირატესობას ანიჭებს სპეციალიზირებული ორგანიზაციების დახმარებას აღნიშნულთან დაკავშირებით. ძირითადად, ეს შეეხება მცირე და საშუალო კომპანიებს.

ნაბიჯი 2: რისკების ანალიზი. როგორც კი რისკები იდენტიფიცირებულია თქვენ განსაზღვრავთ რისკის ალბათობას და მის შედეგებს. ადგენთ რისკის პოტენციურობას ორგანიზაციის მიზნებთან მიმართებაში.

ნაბიჯი 3: რისკის შეფასება. შეაფასეთ რისკები და მიაწიქეთ შესაბამისი დონეები. რისკების შეფასება ხდება მათი მასშტაბების მიხედვით, რომელიც ალბათობისა და შედეგების კომბინაციაა. შესაბამისად, გეგნებათ საშუალება მიიღოთ რისკი, როგორც სერიოზული, რომელაც სასწრაფო რეაგირება ესაჭიროება ან უბრალოდ ფლობდეთ ინფორმაციას მის

შესახე/მისი არსებობის შესახებ (ეს უკანასკნელი ეხება რისკებს, რომელიც ე.წ. მისაღებ დონეზეა). ასევე, უნდა რეგისტრირდეს აღნიშნული რისკების შეფასების რანჟირებაც .

ნაბიჯი 4: უპასუხეთ რისკებს. ამ ეტაპზე, თქვენ აფასებთ ყველაზე სერიოზულ რისკებს და ქმნით რეაგირების გეგმას ან ახდენთ მათ მოდიფიცირებას ისე, რომ რისკის დონე მისაღები გახდეს. როგორ შეგიძლიათ ნეგატიური რისკების ალბათობის მინიმუმამდე დაყვანა? - შექმენით რისკების შერბილების სტრატეგია, პრევენციის გეგმა და საგანგებო სიტუაციების მართვის გეგმა.

ნაბიჯი 5: რისკის გადახედვა და მონიტორინგი. სწორედ ამ ეტაპზეა ყველაზე ეფექტური და გამოსადეგი ე.წ. რისკის რეესტრი, სადაც აღრიცხავდით რისკთან დაკავშირებულ ყველა დეტალს.

როგორც ვხედავთ, რისკი ალბათობასთანაა დაკავშირებული. ამიტომაც, რისკის მართვის პროცესი გეხმარებათ პრობლემების გადაჭრაში, რადგან ეს წინააღმდეგობები უკვე იცით და მისი პრევენციის გეგმაც ადგილზეა, რომელიც თავის დროზე შეთანხმებული და აღიარებულია.

მნიშვნელოვანია გავითვალისწინოთ, რომ რისკის მართვასთან ერთად ორგანიზაციები ფლობდნენ კრიზისის მართვის ინსტრუმენტებსაც.

9. კრიზისის მართვის მნიშვნელობა

„კრიზისი“, როგორც ცნება მჭიდროდაა დაკავშირებული რისკებთან. ეკონომიკურ ცხოვრებაში კი, ეს კონცეფციები სასიცოცხლოა და უდიდეს ზეგავლენას ახდენს ბიზნესის სოცოცხლისუნარიანობაზე, ფუნქციებსა თუ განვითარებაზე. რეალურად, კრიზისი საწარმოს ფუნქციონირებისა და პროცესების შეწყვეტა, საფრთხე და უეცრად დამდგარი მოვლენაა, რომელსაც შეუძლია მისი სრული გადანდგურებაც კი. კრიზისის მართვა მოულოდნელ შემთხვევასთან გამკლავების შესაძლებლობაა. ეს არის კულტურა, რომელიც აუცილებლად დასაწერია კომპანიებში, როგორც შიდა, ისე გარე ზეწოლისა და მოულოდნელობებისგან თავის დასაღწევად.

კრიზისის მართვის აუცილებლობა

- კრიზისის მართვა ამზადებს ინდივიდებს გაუმკლავდნენ მოულოდნელ შემთხვევებს და გააუმჯობესონ ორგანიზაციის პირობები კრიზისის დადგომის შემთხვევაში;
- დასაქმებულები ადვილად ეგუებიან უცარ ცვლილებებს ორგანიზაციაში;
- დასაქმებულებს შეუძლიათ გაიგონ და გააანალიზონ კრიზისის მიზეზი და გაუმკლავდნენ მას ყველა შესაძლო საუკეთესო საშუალებებით;
- კრიზისის მართვა ეხმარება მენეჯერებს/მმართველ რგოლს დასახონ სტრატეგიები გაურკვეველი მდგომარეობიდან მარტვად გამოსასვლელად;
- კრიზისის მართვა მენეჯერებს აძლევს შესაძლებლობას იგრძნონ კრიზისის მოახლოების ნიშნები ადრეულ ეტაპზევე, გააფრთხილონ თანამშრომლები მისი შედეგების შესახებ და გადადგან შესაბამისი ნაბიჯები მასთან გასამკლავებლად დასაქმებულებთან ერთად; და ა.შ. .

კრიზისი მართვის საკვანძო ასპექტები

კრიზისის მართვისას აუცილებელია გავითვალისწინოთ აუცილებელი ასპექტები:

- კრიზისის მართვა მოიცავს აქტივობებსა და პროცესებს, რომელიც ეხმარება მენეჯერებსა და დასაქმებულებს კარგად აღიქვან და გააანალიზონ მოვლენები, რომელიც ორგანიზაციას მიიყვანს გაურკვეველობასა თუ კრიზისამდე;
- კრიზისის მართვა მენეჯერებსა და დასაქმებულებს აძლევს საშუალებას ეფექტურად უპასუხოთ ორგანიზაციის კულტურაში შესულ ცვლილებას;
- კრიზისის მართვა მოიცავს დეპარტამენტებს შორის ეფექტურ კოორდინაციას საგანგებო სიტუაციების გადალახვის უზრუნველსაყოფად;
- დასაქმებულებს კარგი კომუნიკაცია აქვთ კრიზისის დროს და ცდილობენ ერთად გადალახონ მძიმე პერიოდი.
- კრიზისის დროს მმართველი მენეჯერები მუდმივ კონტაქტზე უნდა იყვნენ დასაქმებულებთან, გარე მომხმარებელთან, დაინტერესებულ მხარეებთან, მედიასთან და ა.შ.

ზემოხსენებული ასპექტების გათვალისწინებით და ზოგადად კრიზისის მართვის კონცეფციასთან მიმართებაში, აუცილებელია შევიმუშავოთ კრიზისი მართვის გეგმა.

რა არის კრიზისის მართვის გეგმა

მოულოდნელობები ზოგადად რთულად აღსაქმელია და როგორც ინდივიდს, ასევე ორგანიზაციას, როგორც ცოცხალ ორგანიზმს, ჭირდება ეტაპობრივი მიდგომა კრიტიკულ სიტუაციებთან გასამკლავებლად. სწორედ ამიტანაა, რომ აუცილებელია დაგეგმვა. გაურკვეველობასა და პანიკას მხოლოდ დამატებითი პრობლემების შექმნა შეუძლია, რაც კიდევ უფრო აფერხებს საღი მდგომარეობის შენარჩუნებას კრიზისულ პერიოდებში. კრიზისის დროს, სასიცოცხლოა რაციონალურად აზროვნება და იმ აუცილებელი სტრატეგიის განხორციელება, რომელიც საუკეთესოა საგანგებო მდგომარეობისას.

„კრიზისის მართვა გულისხმობს დეტალურ გეგმას, რომელიც აღწერს აუცილებლად განსახორციელებელ სხვადასხვა აქტივობებს კრიზისისა თუ კრიტიკული სიტუაციების დროს.“

რატომაა მნიშვნელოვანი კრიზისის მართვის გეგმა

ამგვარად:

- კრიზისის მართვის გეგმა ეხმარება დასაქმებულებს ადაპტირდნენ ე.წ. ფოკუსირებულ მიდგომაზე საგანგებო სიტუაციების განმავლობაში;
- კრიზისის მართვის გეგმა განმარტავს მენეჯმენტისა და დასაქმებულთა მიერ განახორციელებელ გაწერილ აქტივობებს ორგანიზაციის გადასარჩენად და ოპერირების სექტროში დასარჩენად; მნიშვნელოვანია, რომ გეგმა მკაფიოდ განსაზღვრავს დასაქმებულთა როლებსა და პასუხისმგებლობებს კრიზისის პერიოდში.

- მეტიც, კრიზისის მართვის პასუხისმგებელი გუნდი ახდენს კრიზისის გეგმის ფორმულირებას, რომელიც ემსახურება, ასევე კრიზისის შემდგომი ეფექტების შემცირებას სამუშაო ადგილზე;
- კრიზისის მართვის გეგმა საშუალებას აძლევს მენეჯერებსა და ზედამხედველებს მიიღონ სწრაფი და რელევანტური ზომები სიტუაციისდა მიხედვით;
- კრიზისის მართვის გეგმა იცავს ორგანიზაციას მოულოდნელი საფრთხეებისგან. ამავედროულად, ეს ნიშნავს იმას, რომ კომპანიის მომავალიც დაცულია გარკვეულ დონეზე;
- ასეთი გეგმა ამცირებს დასაქმებულთა შორის გაურკვეველობისა და არასტაბილურობის შეგრძნებას, რაც აადვილებს საქმეზე/სამუშაოზე მათ კონცენტრირებას;
- უზრუნველყავით, რომ გაქვთ ზუსტი ინფორმაცია და არა ვარაუდი. ორმაგად გადაამოწმეთ ინფორმაცია გეგმის საბოლოო ვერსიის აღიარებამდე.
- კრიზისის მართვა არამხოლოდ არსებული პრობლემის გადაჭრას, არამედ სამომავლო კრიზისის დაძლევისთვისაც ვალიდური უნდა იყოს.

ხელმძღვანელი გუნდი რომელთაც ევალებათ კრიზისების მართვის სტრატეგიის შემუშავება და მასში ჩართულობა

- დეპარტამენტების ხელმძღვანელები
- უფროსი აღმასრულებელი ოფიცერი და მასთან სიახლოვეს ასოცირებული ადამიანები/პერსონალი
- დირექტორთა საბჭო/მმართველი საბჭო
- მედია მრჩეველები/ექსპერტები
- ადამიანური რესურსების მართვის მენეჯერები

ზოგადად, კრიზისის მართვის გუნდი უნდა ზრუნავდეს სიტუაციის ანალიზზე და შექმნას კრიზისი მართვის გეგმა, რომელიც გადაარჩენს და აღადგენს ორგანიზაციის საქმიანობას, თანამშრომლებს, ფინანსურ სტაბილურობას, იმიჯს, რეპუტაციას და ა.შ.

პამდემიამდე და მისი მიმდინარეობისას მნიშვნელოვანია შესაბამისი ინფორმაციის გაცვლა

და მიწოდება საზოგადოებისთვის, პარტნიორებსა და მხარეებისთვის, რათა მათ შესძლონ ინფორმირებული გადაწყვეტილებების მიღება და სათანადო ღონისძიებების განხორციელება საკუთარი ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების დასაცავად. პანდემიურ გრიპთან დაკავშირებული რისკების ეფექტურ კომუნიკაციას კრიტიკული მნიშვნელობა აქვს მზადყოფნისა და რეაგირების თითოეული ეტაპისთვის და იგი რისკის ეფექტური მართვის ფუნდამენტური ნაწილია. პანდემიისათვის მზაობის და პანდემიაზე რეაგირების კომუნიკაციის სტრატეგია უნდა ემყარებოდეს იმ ხუთ პრინციპს, რომელიც ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის დაავადების აფეთქების კომუნიკაციების სახელმძღვანელოშია მოცემული: „დაგეგმვა“; „ნდობა“; „გამჭვირვალობა“; „ადრეული ინფორმირება“ და „მოსმენა“. გრიპის პანდემიასთან დაკავშირებული კომპლექსური რისკებისა და აღქმის პრობლემების გამო, კომუნიკაციის სტრატეგიები, რომლებიც უბრალოდ ავრცელებენ პანდემიის აფეთქების შესახებ ინფორმაციას და რეკომენდაციებს, არ არის საკმარისი. ამოცანის კომპეტენცია და სირთულე მოითხოვს ხშირ, გამჭვირვალე და პროაქტიურ კომუნიკაციასა და ინფორმაციის გაცვლას საზოგადოებასთან, პარტნიორებთან და სხვა მხარეებთან გადაწყვეტილებების, ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული რეკომენდაციების და სხვა შესაბამისი ინფორმაციის შესახებ.

რა უნდა გაკეთდეს სამუშაო ადგილზე დასაქმებულთა მაქსიმალური დაცვისთვის

COVID-19 როგორც გამოწვევა და ბიზნესის პასუხისმგებლობა

COVID-19 როგორც პანდემია მსოფლიოსთვის 21-ე საუკუნის ყველაზე მასშტაბურ გამოწვევას წარმოადგენს, რომელიც მისი გავრცელების მიხედვით დიდ საფრთხეს უქმნის სახელმწიფოების და მათ ეკონომიკებს ნორმალურ ფუნქციონირების პროცესში. პანდემიასთან ბრძოლა საზოგადოების ყველა მხარის მაღალ ჩართულობას მოითხოვს სადაც მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს დამსაქმებელს, როგორც პანდემიის წინააღმდეგ ბრძოლაში მონაწილე მხარეს. მისი პასუხისმგებლობა ვრცელდება როგორც თავად მასზე, ისე დასაქმებულზე და მომხმარებელზე.

ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის (WHO) თანახმად, როდესაც COVID-19-ით ინფიცირებული ადამიანი ახველებს ან ამოისუნთქავს, ის გამოყოფს წვეთებს, რომლებიც შეიცავენ ვირუსს. ამ წვეთების უმრავლესობა ხვდება ახლომახლო არსებულ ზედაპირებსა და საგნებზე- როგორცაა მაგიდები, მერხები ან ტელეფონები. დასაქმებული შეიძლება დაინფიცირდეს COVID-19-ით დაბინძურებულ ზედაპირზე ან საგანზე შეხებით, ხოლო შემდეგ საკუთარი თვალების, ცხვირის ან პირის შეხებით. თუ ჯანმრთელი ადამიანი COVID-19-ით ინფიცირებული ადამიანისგან 1 მეტრის დისტანციაზე დგას, მაშინ ის შეიძლება დაინფიცირდეს ჰაერში გამოსროლილი წვეთების შესუნთქვით.

მსოფლიოს უმრავლეს ქვეყნებში დასაქმებულთა ჯანმრთელობის დაცვა დამსაქმებლის პასუხისმგებლობას წარმოადგენს, რაც გულისხმობს იმას, რომ დამსაქმებელი ვალდებულია შეუქმნას დასაქმებულს უსაფრთხო სამუშაო გარემო, რათა მისი საქმიანობის სპეციფიკიდან გამომდინარე ზიანი არ მიადგეს დასაქმებულის ჯანმრთელობას, განახორციელოს დასაქმებულის სწავლება უსაფრთხოების ნორმების მოთხოვნების შესახებ და უზრუნველყოს ის შესაბამისი ინდივიდუალური და კოლექტიური დამცავი საშუალებებით. შესაბამისად, პანდემიის გავრცელების და დასაქმებულთა ინფიცირების პრევენციისთვის ყველა საჭირო ზომის მიღება დამსაქმებლის პასუხისმგებლობას წარმოადგენს.

დამსაქმებელი ვალდებულია მისი სამუშაოს სპეციფიკიდან და მასზე დამყარებული რისკების შეფასებიდან გამომდინარე ისე წარმართოს სამუშაო პროცესი, რომ მაქსიმალურად შეამციროს მისი დასაქმებულთა ინფიცირების რისკები და ამისათვის მან მიიღოს ყველა ის ადმინისტრაციული თუ ტექნიკური გადაწყვეტილება რომლის შედეგადაც შესაძლებელია დასაქმებულთა დაცვა ინფექციისგან.

პრევენცია საფრთხის თავიდან აცილების ყველაზე ეფექტური ინსტრუმენტია, რომელიც პანდემიასთან ბრძოლის ერთ-ერთ გადამწყვეტ ფაქტორს წარმოადგენს, რას დამსაქმებელს საშუალებას აძველს დაავადების გავრცელებამდე განახორციელოს ისეთი ქმედებები, რომელიც შეამცირებს ინფექციის გავრცელების რისკებს.

სამუშაო პროცესის დაგეგმვა

ინფექციის გავრცელების პრევენციისთვის მნიშვნელოვანია დამსაქმებელმა ისე დაგეგმოს სამუშაო პროცესი რომ მინიმუმამდე იქნეს დაყვანილი დასაქმებულთა კონტაქტი

ერთმანეთთან ან/და მომხმარებლებთან. ამისთვის ბევრი კომპანია მიმართავს დისტანციური სერვისების შეთავაზებას მომხმარებლებისთვის და შესაძლებლობის ფარგლებში დასაქმებულების დისტანციური სამუშაო რეჟიმზე გადასვლას, რაც ამცირებს ფიზიკურ კონტაქტების გზით ვირუსის გავრცელების რისკებს.

ხოლო კომპანიებისთვის, რომელთა საქმიანობიდან გამომდინარე შეუძლებელია დისტანციურად მუშაობის ფორმატზე გადასვლა, მნიშვნელოვანია მომხმარებელთა ნაკადების მართვა და დასაქმებულთან ფიზიკური შეხების დროს ხელოვნური ბარიერების და ჰიგიენური დამცავი საშუალებების სწორი შერჩევა. დამსაქმებელი ასევე ვალდებულია ქონდეს შესაბამისი მარაგები, რათა მათმა ამოწურვამ ან გარკვეული პერიოდით უქონლობამ შესაძლებელია ხელი შეუწყოს ინფექციის გავრცელებას, გამოიწვიოს სამუშაო პროცესის შეჩერება და სხვა ნეგატიური მოვლენები.

რიგ შემთხვევებში, ინფექციების პრევენციის მიზნით, დამსაქმებლებს შეუძლიათ უზრუნველყონ დასაქმებულთა ტრანსპორტირება, რათა თავიდან აიცილონ საზოგადოებრივი ტრანსპორტის სარგებლობისას დაინფიცირების რისკი. თუმცა, ტრანსპორტირება უნდა მოხდეს ყველა შესაბამისი რეკომენდაციების გათვალისწინებით.

დასაქმებულთა ინფორმირება და სწვლევა

ინფექციის გავრცელებასთან ბრძოლისთვის და დასაქმებულთა დაცულობისთვის მნიშვნელოვანია, რომ ისინი მაქსიმალურად ამომწურავ ინფორმაციას ფლობდნენ ინფექციის და მისი გავრცელების რისკების შესახებ. დამსაქმებელი მუდმივად უნდა ფლობდეს ინფორმაციას სახელმწიფო და ჯანმრთელობის დაცვის სტრუქტურებიდან და ამ ინფორმაციაზე დაყრდნობით ახორციელებდეს თანამშრომლეთა ინფორმირებულობას და სწავლებას ინფექციის შესაძლო გავრცელების, მისი სიმპტომების და მათი ქცევის წესების შესახებ. დასაქმებულთა ინფორმირებისთვის მნიშვნელოვანია სამუშაო ადგილზე განთავსდეს შესაბამისი საინფორმაციო დაფები, ნიშნები და სხვა მაჩვენებლები, ქცევის წესების ილუსტრირებისთვის. ასევე, სასურველი მოხდეს ელექტრონული ფორმით ყველა საჭირო ინფორმაციის მიწოდებაც.

ინდივიდუალური და კოლექტიური დაცვის საშუალებები

ზოგადად, ინდივიდუალური და კოლექტიური დაცვის საშუალებები შრომისა და ჯანმრთელობის უსაფრთხოების მიმართულებით მნიშვნელოვან პრევენციულ მექანიზმს წარმოადგენს. მათი სწორად შერჩევა და გამოყენება წარმოადგენს მნიშვნელოვან პრევენციას ინფექციის გავრცელების თვალსაზრისით.

ინდივიდუალური და კოლექტიური დაცვის საშუალებები უნდა შეირჩეს კომპანიის საქმიანობის სპეციფიკიდან და რისკების შეფასებიდან გამომდინარე. ამ შემთხვევაში, იმ რისკების გათვალისწინებით რაც COVID-19-ის გავრცელებას უკავშირდება. ასევე, მნიშვნელოვანია თანამშრომლებისთვის სწავლებებისა და ინსტრუქტაჟების ჩატარება, ინდივიდუალური დამცავი საშუალებების სწორად გამოყენებაზე და ა.შ.

როგორ უნდა მოხდეს ჰიგიენური წესების დაცვა და სამუშაო ადგილის მოვლა

ინფექციის გავრცელების პრევენციის მიზნით, დამსაქმებელი ვალდებულია შექმანს ისეთი სამუშაო გარემო, სადაც დასაქმებულთა ინფიცირების რისკები მიმუხამდე იქნება დაყვანილი. ამისათვის, დამსაქმებელი რისკების შეფასების საფუძველზე ადგენს და განსაზღვრავს შესაბამის გასატარებელ ღონისძიებებს, რომელიც უკავშირდება ჰიგიენის ნორმების დაცვას, სამუშაო პროცესის სწორად დაგეგმვას და მათ შორის, დასაქმებულთა მიმართ სპეციფიკურ მიდგომას მათი საქმიანობის და ინფექციის შესაძლო გადადების გათვალისწინებით. ასეთები არიან ის თანამშრომლები, რომლებსაც ყველაზე მეტი შეხება აქვთ მომხმარებლებთან და მათი ინფიცირების რისკი მაღალია.

სამუშაო სპეციფიკიდან გამომდინარე დამსაქმებელმა უნდა შეიმუშაოს ინფექციის კონტროლის შესაბამისი პროცედურები, რომელთა დახმარებით ის შეძლებს გააკონტროლოს დასაქმებულთა ინფიცირების შესაძლო ვარიანტები და შესაბამისი პრევენციული ღონისძიებებით მიმუხამდე დაიყნანოს ინფიცირების შესაძლებლობა.

დამსაქმებელი უნდა ეცადოს სხვადასხვა გადაწყვეტილებებით, როგორებიც არის სამუშაოს ისეთი მოწყობა, რომელიც ითვალისწინებს დისტანციურად მუშაობას, გარეშე პირებთან კონტაქტის შემცირებას, მოქნილი სამუშაო გრაფიკის დანერგვას, მიწოდების სერვისის განვითარება და ა.შ. მაქსიმალურად შეამცირებს დასაქმებულთა კონტაქტს მომხმარებლებთან და სხვა პირებთან. თუმცა, ბევრი კომპანიისთვის, მათი საქმიანობის სპეციფიკიდან გამომდინარე, მომხმარებლებთან ურთერთობების სრული ან ნაწილობრივი შეზღუდვა შეუძლებელია. ასეთ შემთხვევაში, დამსაქმებელი ვალდებულია ჰიგიენური წესების და სამუშაო ადგილის მოვლის გზით უზრუნველყოს დასაქმებულთა დაცვა ინფექციისგან.

სამუშაო ადგილის მოვლა და ჰიგიენის წესების დაცვა დასაქმებულთა ინფიცირების რისკის შემცირების მნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენს. სამუშაო ადგილის რეგულარული დეზინფექცია, ერგონომიკის გაუმჯობესება, შიდა ვენტილაცია, სადეზინფექციო და დამცავი საშუალებებით თანამშრომელთა აღჭურვას გადამწყვეტი როლი აქვს ინფექციის შეჩერების პროცესში.

დამსაქმებელი ვალდებულია არ დაუშვას სამუშაო ადგილზე ის თანამშრომლები, რომლებსაც აღენიშნებათ ინფექციის დამახასიათებელი ნიშნები, ან იმყოფებოდნენ მოგზაურობაში, რა დროსაც იყო მათი ინფიცირების შესაძლებლობა/აღბათობა. მიაწოდოს მათ შესაბამისი ინფორმაცია ასეთ შემთხვევებში მათი ქცევის წესების შესახებ.

ახალი კორონავირუსით კონტამინირებული სამუშაო სივრცე (ოთახები, სხვა სათავსოები, დახურული თუ ღია სამუშაო ადგილები), აგრეთვე, სამუშაო იარაღები, ხელსაწყოები, სხვა ინვენტარი და მოწყობილობები უნდა დამუშავდეს შესაბამისი სადეზინფექციო საშუალებებით;

საჭიროების მიხედვით, ახალი კორონავირუსის გავრცელების პრევენციის მიზნით, მიზანშეწონილია სამუშაო ადგილების წყლითა და საყოფაცხოვრებო სარეცხი საშუალებებით დასუფთავება.

ქცევის წესები თანამშრომლთა ინფიცირების შემთხვევაში

ინფიცირების შესაძლებლობა

დასაქმებულისთვის უსაფრთხო სამუშაო გარემოს შექმნა დამსაქმებლის ვალდებულებას წარმოადგენს, რათა მაქსიმალურად იქნას შემცირებული დასაქმებულის ინფიცირების შესაძლებლობა. თუმცა, დასაქმებულის ინფიცირების მიზეზი შესაძლოა არ იყოს მხოლოდ სამუშაო ადგილი და ის დაინფიცირდეს სამსახურის გარეთ, სხვა ინფიცირებულთან კონტაქტის გზით. ასეთი შესაძლოა იყოს დაინფიცირებული იჯახის წევრი, სხვა დაინფიცირებულთან ურთიერთობა, საზოგადოებრივი ტრანსპორტით სარგებლობა, მოგზაურობა, სხვა. აღნიშნული მნიშვნელოვნად ზრდის დამსაქმებლის რისკებს, ინფიცირებულმა დასაქმებულებმა დააინფიციროს მისი სხვა თანამშრომლები. შესაბამისად დამსაქმებელს მკაფიოდ უნდა ქონდეს განსაზღვრული ის პრევენციული ქმედებები, რაც მას საშუალებას მისცემს არ დაუშვას შესაძლო (სავარაუდო) ინფიცირებული დასაქმებული სამუშაო ადგილზე, დროულად აღმოაჩინოს დაავადებისთვის დამახასიათებელი სიმპტომები და ამ გზით, თავიდან აიცილოს სხვა დასაქმებულთა დასნებოვნება.

როგორც წესი, COVID-19-ს შემდეგი სიმპტომები ახასიათებს: ცხელება, დაღლილობა და მშრალი ხველა. ზოგიერთ შემთხვევაში, ცხვირის დახშობა, ცხვირიდან დენა, ყელის ტკივილი, ან დიარეა. ეს სიმპტომები ხშირად მსუბუქია და იწყება ეტაპობრივად.

შესაძლო ინფიცირების დროს გასატარებელი ქმედებები

დამსაქმებელს მკაფიოდ უნდა ქონდეს განსაზღვრული ის ღონისძიებები, რომლებიც მან უნდა განახორციელოს თანამშრომელთა ინფიცირების ან სავარაუდო ინფიცირების დროს. უნდა განისაზღვროს ინფიცირების ალბათობის შემთხვევები როგორც სამსახურში, ისე მის გარეთ, კონკრეტული პერიოდის მიხედვით და ამის შემდეგ განისაზღვროს სამოქმედო გეგმა.

თანამშრომლების, ასევე მათთან კონტაქტში შემავალი პირების ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება, დამსაქმებლისთვის პრიორიტეტს უნდა წარმოადგენდეს

თუ თანამშრომელს აღენიშნება სიმპტომები, რომელიც COVID-19-ით ინფიცირების ეჭვს აჩენს მაშინ იგი უნდა მოიქცეს ადგილობრივი ჯანდაცვის უწყების რეკომენდაციების შესაბამისად, მიიღოს გადაუდებელი სამედიცინო დახმარება ან ჩაიტაროს შესაბამისი ტესტირება.

თუ დასაქმებული „ახლო კონტაქტში“ იყო პირთან, რომელიც ინფიცირებულია ან შეიძლება ინფიცირებული იყოს COVID-19-ით, მაშინ დასაქმებული ვალდებულია გადავიდეს თვით-კარანტინში.

დამსაქმებელმა დასაქმებულს შეიძლება მოსთხოვოს სამედიცინო შემოწმების გავლა, რაც მოიცავს COVID-19-ზე ტესტირებას. თუ ტესტირების შედეგად აღმოჩნდება, რომ დასაქმებული ჯანმრთელია, მაშინ მას შეუძლია დაუბრუნდეს სამუშაოს, ხოლო თუ ტესტირების პასუხი დადებითი იქნება, მაშინ დასაქმებული უნდა გავიდეს ბიულეტენზე.

დამსაქმებელი ვალდებულია უზრუნველყოს უსაფრთხო და ჯანსაღი სამუშაო გარემო როგორც თანამშრომლების, ასევე ვიზიტორებისთვის. თუ დამსაქმებელი მიიჩნევს, რომ დასაქმებული საფრთხეს უქნის სხვათა ჯანმრთელობას- აღენიშნება COVID-19-ის სიმპტომები- მაშინ დამსაქმებელს შეუძლია ასეთი თანამშრომელი სამუშაოსთვის შესაბამისი გამო გაუშვას ბიულეტენზე.

დამსაქმებელმა თანამშრომელს ასევე უნდა ურჩიოს სამედიცინო დახმარების მიღება, ტესტირების და ჯანმრთელობის შემოწმების გავლა, ვიდრე ის სამსახურში დაბრუნებას შეძლებს. თუ თანამშრომელი უცვლელად აცხადებს, რომ მას შეუძლია მუშაობა, მაშინ დამსაქმებელმა უნდა გამოიყენოს მუშაობის სხვა პრაქტიკული მეთოდები, როგორცაა სახლიდან მუშაობა.

იმ შემთხვევაში, როდესაც დასაქმებულს დაუდგინდა კორონავირუსი და დადასტურებამდე დადიოდა სამსახურში ვალდებულია:

- ✓ დაუკავშირდეს უშუალო ხელმძღვანელს და აცნობოს მომხდარის შესახებ;

- ✓ შეატყობინოს უშუალო ხელმძღვანელს თუ ვისთან ჰქონდა კონტაქტი;
- ✓ მოექცეს თვითიზოლაციაში;
- ✓ დაუკავშირდეს ექიმს, სამინისტროს ან ცენტრს და აუხსნას სიმპტომები;
- ✓ შეატყობინოს უშუალო ხელმძღვანელს მიღებული მითითებების შესახებ;
- ✓ არ გამოცხადდეს სამსახურში ახალი კორონავირუსისგან სრულ განკურნებამდე;
- ✓ სამსახურში გამოცხადებისას, წარმოადგინოს შესაბამისი ცნობა.
- ✓ არ გამოცხადდეს სამუშაო ადგილზე, თუ დადგინდა, რომ ჰქონდა კონტაქტი ახალი კორონა-ვირუსით ინფიცირებულ პირთან; დარჩეს თვითიზოლაციაში და შეატყობინოს აღნიშნულის შესახებ უშუალო ხელმძღვანელს; წარმოადგინოს შესაბამისი ცნობა;
- ✓ არ გამოცხადდეს სამუშაო ადგილზე, თუ თავს გრძნობს შეუძლოდ (აღნიშნება მომატებული ტემპერატურა, ხველა, სურდო, ა.შ.), დარჩეს თვითიზოლაციაში, არ იქონიოს კონტაქტი სხვა პირებთან; მიმართოს ექიმს ან გამოიძახოს სასწრაფო სამედიცინო დახმარება; სამსახურში გამოცხადების შემდეგ, წარმოადგინოს შესაბამისი ცნობა, სიმპტომების მითითებით;

მომხმარებელთან ქცევის წესები

ინფიცირების რისკი მომხმარებელთან ურთიერთობისას

პანდემიის პიკობებში, კომპანიაში დასაქმებულების ურთიერთობა მომხმარებელთან ინფექციის გადადების მაღალ რისკს წარმოადგენს და ბევრი დამსაქმებლისთვის ამ ურთიერთობების წარმატებულად დარეგულირება მნიშვნელოვნად ამცირებს თანამშრომელთა დაინფიცირების რისკებს. სხვადასხვა კომპანიას, მათი საქმიანობიდან გამომდინარე, სხვადასხვა რაოდენობის და სპეციფიკის მომხმარებელი ყავს, რა დროსაც დიდი შანსია დასაქმებული დაინფიცირდეს.

მომხმარებელთან კონტაქტი ბევრ კომპანიას უწევს როგორც მის სამუშაო ადგილზე, ასევე თავად მომხმარებელთან. შესაბამისად, ინფიცირების სხვადასხვა შესაძლებლობა არსებობს.

განსაკუთრებით ისეთ სფეროებში, სადაც მომხმარებლებთან ურთიერთობა მჭიდროა, ან ინტენსიურია.

პრევენციული ქმედებები

დამსაქმებელი ვალდებულია უზრუნველყოს როგორც მისი დასაქმებულის, ასევე მომხმარებელის (ვიზიტორის) ჯანმრთელობის უსაფრთხოების დაცვა და ამისათვის გაატაროს ყველა ის პრევენციული ღონისძიება, რომელსაც მას კანონმდებლობა ავალდებულებს. მაქსიმალურად უზრუნველყოს დასაქმებულსა და ვიზიტორს შორის დისტანციის დაცვა და შესაბამისი პრევენციული ქმედებების განხორციელება.

კომპანიებისთვის, რომლებათვისაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მომხმარებლებთან ურთიერთობა უნდა შეიმუშაონ მათთან კომუნიკაციის ინსტრუქციები, განსაზღვრონ დასაქმებულთა შესაძლო ინფიცირების ვარიანტები და შესაბამისი ქმედებების გათვალისწინებით შეამცირონ ინფექციის გადადების რისკები.

დამსაქმებელმა უნდა შეიმუშაოს მომხმარებლებთან ურთიერთობის და მათი ინფორმირებულობის ყველა შესაძლო საშუალება და მოახდინონ მათთან კომუნიკაცია. კომპანიის სპეციფიკიდან გამომდინარე ეს მეთოდები შესაძლებელია განსხვავებული იყოს.

- ✓ მომხმარებლების ინფორმირებულობა პრევენციული ღონისძიებების შესახებ;
- ✓ მომხმარებელსა და დასაქმებულს შორის ხელოვნური ბარიერების შექმნა (მაგ. გამჭირვალე შუშის ბარიერი);
- ✓ დასაქმებულის უზრუნველყოფა შესაბამისი პირადი დამცავი საშუალებებით;
- ✓ განათავსოს შესაბამისი მანიშნებლები ვიზიტორთათვის;
- ✓ უზრუნველყოს ვიზიტორისთვის ტემპერატურის გაზომვა;
- ✓ უზრუნველყოს ვიზიტორი ერთჯერადი ხელთათმანით და სადეზინფექციო ხსნარის გამოყენების საშუალებით;

პანდემიის პირობებში დამსაქმებელი შეძლებისდაგვარად უნდა შეეცადოს მომხმარებლებთან ურთიერთობის შემცირების მიზნით მომსახურება განახორციელოს დისტანციურ რეჟიმში, რათა შეამციროს მომხმარებლების ვიზიტები კომპანიაში. თუმცა, იმ შემთხვევებში, როდესაც

შეუძლებელია საქმიანობის იმგვარად განხორციელება, რომ სრულად შეზღუდო მომხმარებლებლთან ფიზიკური კონტაქტი, დამსაქმებელმა უნდა შეიმუშაოს შესაბამისი პრევენციული მექანიზმები, როგორც არის ვიზიტორების რაოდენობის ნაკადების კონტროლი, პერსონალური დამცავი საშუალებების გამოყენება, მათი ინფორმირება ქცევის წესების შესახებ, მოითხოვოს ვიზიტორისგან ინფორმაციის წარდგენა, (მაგ: ხომ არ ჰქონია შეხება COVID-19-ით ინფიცირებულთან, ან ხომ არ უმოგზაურია მაღალი რისკის რეგიონებში, ასევე საკონტაქტო ინფორმაცია იმ შემთხვევაში თუ მომავალში ინფიცირების გავრცელების შემთხვევაში საჭირო გახდება კონკრეტული ვიზიტორის მოკვლევა)

დამსაქმებელი ვალდებულია უზრუნველყოს ვიზიტორთათვის ყველა იმ დამცავი საშუალების მიწოდება, რომელიც ადგილობრივი და საერთაშორისო რეკომენდაციებით არის გათვალისწინებული. ასევე, ვალდებულია ვიზიტორების მიერ გამოყენებული ერთჯერადი ხელსახოცები თუ სხვა გამოყენებული ჰიგიენური ნარჩენები მოათავსოს დახურული კონტეინერებში, რომელშიც ჩაფენილი იქნება ერთჯერადი პლასტიკური პაკეტი. ნარჩენებისა პარკის ამოღება და განკარგვა უნდა მოხდეს ერთჯერადი ხელთათმანების გამოყენებითა და უზრუნველყოს ასეთი ნარჩენების დროული გატანა შესაბამისი პირის/სამსახურის მიერ.

სამუშაოს სპეციფიკიდან გამომდინარე, დამსაქმებელი ვალდებულია გაატაროს შემდეგი სახის პრევენციული ღონისძიებები:

- ✓ დროებითი გამჭირვალე ბარიერის დამონტაჟება დასაქმებულსა და მომხმარებელს შორის;
- ✓ დასაქმებულის უზრუნველყოფა ნიღბით და ხელთათმანით ვიზიტორთან ურთიერთობისას;
- ✓ მოახდინოს მომხმარებელთა ინფორმირებულობა კომპანიაში არსებული პრევენციული ღონისძიებების შესახებ (დისტანციის დაცვა და ა.შ.);
- ✓ განათავსოს შესაბამისი მანიშნებლები ვიზიტორთათვის;
- ✓ უზრუნველყოს ვიზიტორისთვის ტემპერატურის გაზომვა;
- ✓ უზრუნველყოს ვიზიტორი ერთჯერადი ხელთათმანით და სადეზინფექციო ხსნარის გამოყენების საშუალებით;

- ✓ უზრუნველყოს ვიზიტორის მიერ გამოყენებული ერთჯერადი ხელსახოცის თუ სხვა ჰიგიენური საშუალების დახურულ კონტეინერში განთავსება, შემდგომში მისი გატანა/უტილიზაციის შესაბამისი წესების დაცვით.

დასაქმებულთა სამუშაო ადგილზე დაბრუნებისას გასათვალისწინებელი რეკომენდაციები

დასაქმებულთა სამუშაო ადგილზე დაბრუნებისას მნიშვნელოვანია გათვალისწინებული იყოს ისეთი დეტალები, რომელიც აუცილებელია ყველა სახის რისკის თავიდან ასაცილებლად. დამსაქმებლის მიერ განსაკუთრებული ყურადღება ფიზიკური დისტანციის დაცვაზე უნდა გამახვილდეს. ასევე მნიშვნელოვანია დამსაქმებლის მიერ ისეთი გეგმის შემუშავება, რომელიც ითვალისწინებს სისტემატიურ დასუფთავებას, ყველა იმ საგნისა თუ ხელსაწყოების დეზინფექციას, რომელზეც დასაქმებულს ხელი მიუწვდება ყოველდღიურად. გარდა ამისა, აუცილებელია სადეზინფექციო და სხვა დამცავი საშუალებებით (მაგ: პირბადე და ხელთათმანი) დასაქმებულთა უზრუნველყოფას და აღნიშნული საშუალებების მარაგების არსებობა.

გამომდინარე იქედან, რომ დასაქმებულებს უდიდესი და უმნიშვნელოვანესი წლილის შეტანა შეუძლიათ რისკების იდენტიფიცირებისა, მათი შეფასებისა თუ გადაწყვეტის საკითხებში, მოახდინეთ თანამშრომლების ინფორმირება და ჩართულობა შრომისა და ჯანმრთელობის უსაფრთხოების დანერგვისა და პრევენციული თუ დამცავი ღონისძიებების დაგეგმარების პროცესში.

„სამუშაო ადგილზე დაბრუნების“ გეგმის და პრევენციული თუ საკონტროლო

ღონისძიებების შემუშავების პროცესში გაითვალისწინეთ შიდა ან გარე ექსპერტების მოსაზრებები.

გამომდინარე იქედან, რომ ეპიდემიოლოგიური სიტუაცია იცვლება და ცოდნა ვირუსის შესახებ გარკვეულწილად იზრდება, შესაბამისად შეიძლება შეიცვალოს ის მოთხოვნები და რეკომენდაციებიც, რომელიც აუცილებლად უნდა აისახოს სამუშაო ადგილის მოწყობისას. თვალყური მიადევნეთ ადგილობრივ კანონებსა თუ რეგულაციებს (მაგ: შენობაში ადამიანთა

მაქსიმუმი დასაშვები რაოდენობა ან მომხმარებელი, შეხვედრების აკრძალვა, დაშვებული ეკონომიკური საქმიანობები და ა.შ.) მოახდინეთ ჯანდაცვისა და შრომის უწყებათა რეკომენდაციებისა და მოთხოვნების მუდმივი მონიტორინგი.

მომზადეთ დასაქმებულები COVID 19-თან დაკავშირებული, საკითხების, სიმპტომების, ინდივიდუალური თავდაცვის წესების, არსებული შეზღუდვებისა (მაგ: ტრანსპორტით გადაადგილების შეზღუდვა) და ფიზიკური დისტანციის დაცვის შესახებ. გარდა ამისა, მიეცით ინფორმაცია კომპანიის პოლიტიკის, პროცესებისა და პრაქტიკის შესახებ, რომელიც უკავშირდება COVID 19-ს.

დარწმუნდით, რომ დასაქმებულები კარგად არიან ინფორმირებულნი კომპანიის „სამუშაო ადგილზე“ დაბრუნების გეგმასა და პროცედურების შესახებ. უზრუნველყავით, რომ თქვენი დასაქმებულები, მომხმარებლები და ვიზიტორები ინფორმირებულნი იყვნენ ვის მიმართონ COVID 19-თან დაკავშირებული შეკითხვების შემთხვევაში.

სხვადასხვა გარემომეხების გათვალისწინებით გადადგით ნაბიჯები დასაქმებულთა ფსიქოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით.

რეკომენდირებული სერვისები

COVID-19 პანდემიამ მილიონობით ადამიანის ცხოვრება შეცვალა და ათასობით ადამიანის სიცოცხლე იმსხვერპლა. უდიდესი ზიანი მიაღწია მსოფლიოს ეკონომიკური და ფინანსური თვალსაზრისით, რადგან სხვადასხვა სექტორების კომპანიებმა დროებით ან სამუდამოდ შეწყვიტეს არსებობა. ასევე, სხვადასხვა დათვლებით, მილიონობით ადამიანმა დაკარგა სამუშაო ადგილი, რაც სოციალურ და ეკონომიკურ რეალობაზე მეტად უარყოფითად აისახება. მიუხედავად აღნიშნულისა, ბიზნესი, როგორც ცოცხალი ორგანიზმი, იბრძვის გადარჩენისთვის. მეტიც, ბიზნესი ცდილობს ადაპტირდეს განსხვავებულ სამუშაო მოწყობაზე შრომისა და ჯანმრთელობის უსაფრთხოების ღონისძიებათა ზრდის მიზნითა თუ ბიზნესთან დაკავშირებული სხვა საკითხების დასარეგულირებლად არსებულ მოცემულობაში. სწორედ ამიტომ, საქართველოს დამსაქმებელთა ასოციაციამ, როგორც ბიზნეს გაერთიანებამ და წევრთა ინტერესების დამცველმა ორგანიზაციამ, აუცილებელია მიმართოს სხვადასხვა ახალ და სხვა ქვეყნებში კარგად ადაპტირებულ სერვისებს, რომლებიც ერთგვად კრიზისის საპასუხო რეაგირება იქნება საწარმოთა მდგრადობის შენარჩუნებისა თუ გაძლიერების მიზნით. ერთ-ერთი ასეთი აუცილებელი სერვისია ბიზნესის უწყვეტობის გეგმა, განსაკუთრებით კი მცირე და საშუალო საწარმოთათვის, რომლებსაც ისედაც, დიდ კომპანიებთან და კონსორციუმებთან შედარებით, მწირი ფინანსური თუ ადამიანური რესურსი გააჩნიათ.

1. ბიზნესის უწყვეტობის გეგმა

ძალზედ მნიშვნელოვანია გავითვალისწინოთ ბიზნესის უწყვეტობის გეგმის არსებობის აუცილებლობა კომპანიის შიდას. ეს კონცეფცია უზრუნველყოფს ბიზნეს ოპერირების რეალურ უწყვეტობას და მის მზაობას კრიზისებთან მიმართებაში. უკანასკნელმა მსოფლიო პანდემიამ (Covid-19) რეალურად დაგვანხა აღნიშნული კულტურის არსებობა ბიზნეს ოპერატორთათვის. საქართველოს სინამდვილეში, სადაც გაცილებით ნაკლებია სხვადასხვა და ყოვლისმომცველი სტიმულირების ღონისძიებები, ვიდრე განვითარებულ ქვეყნებში,

უწყვეტობის გეგმის მნიშვნელობა კიდევ უფრო იზრდება იმ სხვა დამხამრე ღონისძიებებთან ერთად, რაც ხელს უწყობს ბიზნესის მდგრადობას.

ბიზნესის უწყვეტობის გეგმა განსაზღვრავს კომპანიის ყოველ და ნებისმიერ რისკს, რაც თავისთავად ორგანიზაციის რისკის მართვის სტრატეგიის ნაწილი ხდება. რისკები შესაძლოა მოიცავდნენ ბუნებრივ მოვლენებს და არამხოლოდ - მეწყერი, ხანძარი, კიბერ შემოტევა, ბიოლოგიური საფრთხე და ა.შ.

აუცილებელია, კომპანიაში მოხდეს ე.წ. აუდიტი/შეფასება, არსებობს თუ არა შიდა უწყვეტობის გეგმა და თუ არა, დადგინდეს რა რისკებს მოიცავს ესა თუ ის ბიზნესი კრიზისის დადგომისას. შესაბამისად, ჩატარებული აუდიტის/შეფასების ანგარიშის ფონზე, მოხდება უწყვეტობის გეგმის შემუშავება და ეტაპობრივი დანერგვა შესაბამისი ექსპერტებისა და ბიზნეს სერვისების პროვაიდერების მეშვეობით. ასეთი გზით, კომპანიები, განსაკუთრებით მცირე და საშუალო, მოახდენს საკუთარი რისკებისა და შესაძლო კრიზისის პრევენციას. აღნიშნული სერვისი, სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია კონკრეტული კომპანიების გადარჩენის, მდგრადობისა და ზოგადად ქვეყნის ეკონომიკური პროგრესისთვის.

2. რესტრუქტურიზაცია - ცვლილებები

ზოგადად, დამსაქმებელიცა და დასაქმებულებიც დაინტერესებულია საწარმოს გრძელვადიანი მდგრადობითა და სიცოცხლისუნარიანობით, სამუშაო ადგილების შენარჩუნებით, მზარდი შემოსავლებით და ა.შ.

ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მიდგომა, რომელიც ცნობილია, როგორც რესტრუქტურიზაცია, ასევე საგულისხმოა, როგორც სერვისი წევრ და პოტენციურ წევრ კომპანიათათვის. მსოფლიოს მასშტაბით, საწარმოები მიმართავენ რესტრუქტურიზაციას სხვადასხვა მიზეზისა თუ არსებული გაურკვეველი მდგომარეობის გამო, რაც ასევე აქტუალურია Covid 19-ის კრიზისის დროს. რესტრუქტურიზაციის კარგი დიზაინი ერთგვარი გარანტიაა მისი საქმიანობის აღდგენისთვის. ამავდროულად, ეს უკანასკნელი კი შესაძლოა კომპანიის აღდგენის საუკეთესო გზა იყოს. თუმცა, გასათვალისწინებელია, რომ ცდომილება რესტრუქტურიზაციის კონცეფციასა და პროცესში, შესაძლოა მომაკვდინებელი გახდეს ბიზნესისთვის. შესაბამისად,

მისი, როგორც სერვისის მიწოდება ფრთხილად და ექსპერტულ დონეზე უნდა მიმდინარეობდეს იმ სერვისის მიმწოდებელი ორგანიზაციებიდან, რომელიც ფლობენ შესაბამის მეთოდოლოგიასა და ინსტრუმენტებს.

3. კრიზისის მართვის გეგმა

როდესაც ბიზნესის მხრიდან არ ხდება კრიზისისათვის მზადება, კრიზისი ისე დგება რომ უმრავლესობა მზად არ არის აღნიშნული სიტუაციის გამკლავებისთვის. სწორედ აღნიშნულის თვალსაჩინო მაგალითია COVID 19-ის პანდემიით გამოწვეული კრიზისული სიტუაციები კომპანიებში. როდესაც კომპანიებს მოსალოდნელი კრიზისის რამდენიმე სცენარი არ აქვს შემუშავებული, პრევენციული ზომების მიღება საკმაოდ რთულია. თუ არ იცი ვინ როდის და როგორ მოიქცეს კრიზისი შემთხვევაში, საკმაოდ რთულია, ზოგისთვის კი დამლუპველიცაა სიტუაციიდან თავის დაძვრენა. კრიზისული გეგმის არქონა კომპანიებში იწვევს გადაწყვეტილებების მიღების გახანგრძლივებას, კრიზისის გამძაფრებას, კომპანიების სუსტი მხარეების გამოვლენასა და ფინანსურ ვარდნას.

კრიზისების მართვის გეგმა მიმართულია ორგანიზაციების მიერ განსახორციელებელ ქმედებებზე გამოუვალი სიტუაციების დროს, იგი მუშაობს კრიზისის გავლენის მინიმუმამდე დაყვანისა და ორგანიზაციისთვის კრიზისული სიტუაციების შემსუბუქების მიზნით.

კრიზისების მართვის გეგმის შემუშავება კომპანიას ეხმარება მოსალოდნელი კრიზისული სიტუაციების განსაზღვრაში, ანტიკრიზისული პოლიტიკის შემუშავებაში, მონიტორინგის სისტემის დანერგვასა და მოსალოდნელი კრიზისის თავიდან აცილებასა ან მისი შედეგების შემსუბუქებაში.

გამომდინარე აქედან მნიშვნელოვანია მოხდეს აღნიშნული სერვისის საჭიროებებისა და მისი მნიშვნელობის შესახებ კომპანიების ინფორმირება, მათთვის ანტიკრიზისული გეგმის შემუშავებაში დახმარების აღმოჩენა.

4. შრომისა და ჯანმრთელობის უსაფრთხოება

Covid 19-ით გამოწვეული პანდემიის პირობებში დამსაქმებლებისთვის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს გამოწვევას, დასაქმებულების უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობის დაცვა წარმოადგენს.

დამსაქმებლების ვალდებულებაა შეუქმნან დასაქმებულებს ისეთი სამუშაო გარემო სადაც მათ ჯანმრთელობას ზიანი არ მიადგება. აღნიშნულის უზრუნველსაყოფად ორგანიზაციებს ესაჭიროებათ სამუშაოს სპეციფიკებიდან გამომდინარე შრომისა და ჯანმრთელობის უსაფრთხოების ისეთი სერვისის მიწოდება, რომელიც უზრუნველყოს ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციისა (WHO) და ადგილობრივი ხელისუფლების რეკომენდაციების გათვალისწინებით მათთვის ისეთი სისტემის დანერგვას, რომელიც მორგებული იქნება პანდემიებისა და სხვა მსგავსი პრობლემებისგან მაქსიმალური დაცვისთვის. აღნიშნული სერვისი ხელს შეწყობს სამუშაო გარემოს, თანამშრომლებისა და საკუთარი ბიზნესის დაცვას ისეთი რისკებისაგან, რომელმაც შეიძლება მნიშვნელოვანი ფინანსური ზიანი მიაყენონ.

5. ელექტრონული კომერცია (E-commerce)

Covid 19-ით გამოწვეული პანდემიის დროს გამოცხადებულმა საგანგებო მდგომარეობამ და შეზღუდვებმა, ბიზნესზე დიდი ზემოქმედება იქონია. კომპანიები იძულებულნი გახდნენ შეეჩერებინათ საქმიანობა ან გადასულიყვნენ დისტანციურ სამუშაო გრაფიკზე. მიუხედავად იმისა რომ XXI საუკუნეში ციფრული სამყარო საკმაოდ მრავალფეროვანი და მოქნილია კომპანიების უმრავლესობისთვის მნიშვნელოვან გამოწვევას დისტანციურად თავიანთი პროდუქციისა თუ მომსახურების მომხმარებლისათვის მიწოდება წარმოადგენს.

ბიზნესის წარმატებით ფუნქციონირებისათვის ხელის შეწყობის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან სისტემას ამ ეტაპზე ელექტრონული კომერციის განვითარება წარმოადგენს. აღნიშნულიდან გამომდინარე კომპანიების ხელის შეწყობის მიზნით, მათთვის საჭიროა ისეთი სერვისის

შეთავაზება, რომელიც ხელს შეუწყობს მათ თავიანთი პროდუქციისა თუ მომსახურების ელექტრონულ გაყიდვაში. სერვისის დანერგვა, აღნიშნულ სიტუაციაში, თავიდან ააცილებს, როგორც მათ მომხმარებელთან უშუალო კონტაქტის დამყარებასა და შესაძლო დაინფიცირების შემთხვევების არსებობას, ასევე დაეხმარება მათ პანდემიის პროცესში ბიზნესის მართვაში.

6. სატრენინგო პროგრამები

მიმდინარე COVID-19-ის პანდემიამ დაარღვია ბიზნესებისა და ადამიანების ყოველდღიური ცხოვრების რიტმი. გარდა გლობალური ჯანმრთელობისა და სოციალურ-ეკონომიკური კრიზისისა, იგი უპრეცედენტო გზით ახდენს გავლენას მუშაობასა და სწავლებაზე. შეიცვალა მომუშავეთა სამყარო და სწავლისა და განათლების სფერო. შეჩერდა დასაქმებულების განვითარება ტექნიკური და პროფესიული განვითარების კუთხით. ბიზნესი და დასაქმებულები ცდილობენ ადაპტირდნენ ცხოვრების წესის ონლაინ რეჟიმზე.

სწორედ ამიტომ მნიშვნელოვანია კომპანიებისთვის ისეთი სასწავლო პროგრამების შეთავაზება, რომელიც მორგებული იქნება მათი ცხოვრების წესის ონლაინ რეჟიმზე. ამასთან ერთად მნიშვნელოვანია სასწავლო პროგრამებმა მოიცვან ისეთი თემები, რომელიც მათ დაეხმარებათ აღნიშნული სიტუაციით გამოწვეული პრობლემების მართვასა და ადაპტაციაში.

რეკომენდირებული სასწავლო პროგრამები:

1. შრომითი ურთიერთობები;
2. ჯანმრთელობისა და შრომის უსაფრთხოება;
3. როგორ შეიმუშავონ ორგანიზაციაში ბიზნესის უწყვეტობის გეგმა;
4. მოსალოდნელი კრიზისები და მათი მართვა;
5. ადაპტაცია ელექტრონულ კომერციაზე.